

z cmentarza przykatedralnego. W wykopie znaleziono srebrne (?) okucie klamry prawdopodobnie od szaty sakralnej. W rejonie tym na wysokości dzisiejszego wejścia do budynku Oddziału Muzeum natrafiono na relikty konstrukcji drewnianych budowli, przypuszczalnie z wieku XV (?) które istniały prawdopodobnie przed zbudowaniem murowanej Szkoły Katedralnej. Spostrzeżenie to nasuwają materiały ceramiczne i drobne fragmenty kafli.

Niezmiernie interesujące obserwacje poczyniono po stronie zachodniej budynku w wykopach pod mur oporowy i komórki gospodarcze. W odległości około 7,5 m od budynku natrafiono na ciekawy nasyp układający się w formie reliktu wału. W wykopie znaleziono między innymi zwęglone konstrukcje drewniane i silnie przepalone warstwy gliny. Bezpośrednio przy budynku znajdowała się dawna fosa miejska, w której wypełnisku, znaleziono szereg drobnych fragmentów naczyń glinianych, szklanych, kafli, kości zwierzęcych itp. W czasie prac ziemnych w 1969 roku natrafiono na uszkodzoną

czaszkę ludzką, brak pozostałych kości sugeruje, że mamy do czynienia ze zniszczonym grobem, być może w czasie budowy obiektu z cmentarza przykatedralnego.

W wykopie pod mur ogrodzeniowy natrafiono w dwóch miejscach, na zarysy jam wkopanych w ziemię.

Materiał ceramiczny występujący na terenie parceli i w wykopach pochodzi z różnych epok i kultur. Znaleziono ułamki naczyń typowe dla kultury łużyckiej, okresu wpływów kultury prowincjonalno-rzymskiej i wczesnego średniowiecza. Zabytki te występowały w warstwach przemieszanych. Należy to tłumaczyć faktem, że nasypy jakie tutaj powstały pochodzą z przełomu XIX/XX wieku, kiedy to przeprowadzono generalną przebudowę gmachu Seminarium Duchownego.

Uzyskane w toku badań i obserwacji materiały przyniosły nowe dane dotyczące zabudowy terenu bezpośrednio przyległego do Zamku (dawnego podgrodzia) oraz umocnień średniowiecznych miasta Przemyśla.

Maria Zielińska-Durda

Sprawozdanie z ratowniczych prac wykopaliskowych na terenie Sanoka w roku 1968

W jednym z wykopów na placu budowy hotelu robotniczego i biur Sanockiego Przedsiębiorstwa Budowlanego przy ul. Zamkowej, na głębokości 4,3 m (wg relacji robotników) natrafiono na kwadratową, drewnianą konstrukcję, która w trakcie prowadzonych prac ziemnych uległa zniszczeniu do głębokości 6 m od obecnej powierzchni.

Dnia 9. III. 1968 r. rozpoczęto ratownicze prace wykopaliskowe, które były niezwykle utrudnione ze względu na złe warunki atmosferyczne i zalewającą wykopy wodę. Prace ziemne wykonywali pracownicy zatrudnieni i finansowani przez SBP. Odsłonięto już tylko jedną zachowaną warstwę drewna, stwierdzając zrębową konstrukcję obiektu o wymiarach $1,5 \times 1,5$ m (Ryc. 1). Grubość desek dochodziła do 8 cm, szerokość do 20 cm. Po rozebraniu konstrukcji ukazał się kwadratowy zarys jamy o wymiarach j.w. Wypełnisko jamy w górnych partiach stanowiła prawie czarna, mazista ziemia z zawartością drobnych kamieni oraz drzazg drzewnych. Na niższych poziomach znajdowały się deski pochodzące prawdopodobnie z wyższych partii konstrukcji, które runęły do wewnątrz. W wypełnisku wystąpiły również kołki drewniane, będące prawdopodobnie dodatkowym elementem wiążącym ścianki konstrukcji, świadczą o tym otworki na końcach desek. W najniż-

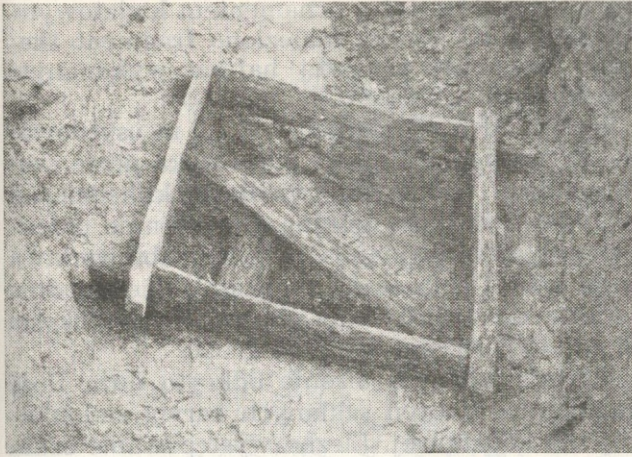
szych partiach wystąpiła mazista ziemia barwy zielonkawej. Płaskie dno, cylindrycznej w przekroju pionowym jamy, znajdowało się na głębokości 8 m.

W jamie znaleziono dużą ilość ceramiki, kości zwierzęcych, rogów jelenich oraz fragmentów skóry. Przeważała ceramika cienkościenna, barwy jasnopopielatej, a wśród niej najliczniej dzbany o baniastym brzuścu, często bogato ornamentowanym, wychylonej na zewnątrz szyi i szerokim taśmowatym uchu zdobionym szerokimi żłobkami. Wystąpiły również fragmenty naczyń barwy szarej, z wyodrębnioną szyjką, wylewem wychylonym na zewnątrz, zdobionych ornamentem dookólnych, żłobkowanych linii poziomych.

Materiał archeologiczny pochodzący z wypełniska jamy można datować na XVI—XIX wiek.

Przed rozpoczęciem badań pracownicy w obrębie drewnianej konstrukcji znaleźli bardzo mały fragment naczynka barwy ceglasto-szarej, o wychylonym na zewnątrz brzegu, zaokrąglonej krawędzi, zdobionego żłobkami i plastycznymi listewkami tuż pod krawędzią. Naczynie to można datować na wiek XIV.

Konstrukcja, jej kształt, konsystencja i wartość wypełniska pozwalają określić funkcję tego obiektu jako studnię.

Ryc. 1. Sanok m. pow. Drewniana konstrukcja nr 1.

W odległości kilku metrów od obiektu nr 1 i na głębokości 5,1—7,3 m odkryto również kwadratową drewnianą konstrukcję o wymiarach $1,2 \times 1,2$ m (Ryc. 2). Ścianki utworzone były z dwu warstw drewna ściśle przylegających do siebie i również budowane na zrąb.

Ryc. 2. Sanok m. pow. Drewniana Konstrukcja nr 2.

Każda ścianka konstrukcji oparta była na poziomo ułożonej desce. Na wewnętrznych ściankach widoczny był biały nalot (być może ślady po korze brzozej).

Wypełnisko jak w obiekcie nr 1, materiał ceramiczny nowożytny.

Maria Zielińska-Durda

Sprawozdanie z wstępnych badań wykopaliskowych na „Zamczysku” w Nowotańcu pow. Sanok w roku 1969

Na terenie dawnego miasteczka, a obecnie wsi Nowotaniec pow. Sanok, po prawej stronie drogi prowadzącej do rynku, naprzeciw zabytkowego kościoła usytuowane jest wzniesienie dość regularne, owalnego kształtu, częściowo zniwelowane przez orkę. W słownictwie miejscowej ludności obiekt ten zwany jest „Zamczyskiem”.

Tradycja miejscowa podaje, że w tym miejscu stał zamek, który oparł się kilkakrotnym najazdom tatarskim, a w roku 1673 podczas oblężenia zamku w Nowotańcu jego właścicielka i obrończyni w czasie balu, na którym po raz pierwszy tańczono nowy taniec (stąd nazwa Nowotaniec) zastrzeliła z dużej odległości ważną osobistość tatarską.

Nie znany jest czas budowy zamku ani jego zniszczenia. W źródłach historycznych¹, w wizytacji biskupa Denhoffa z roku 1699 zapisano, że z jednej strony kościoła stoi zamek Aleksandra de Stano, a z drugiej zbór dysydentów. Jeżeli zamek istnieje w roku 1699 nie mógł ulec zniszczeniu w czasie najazdów tatarskich jak głosi miejscowa tradycja w roku 1624 i w drugiej połowie XVII wieku, a prawdopodobnie dopiero po roku 1711, kiedy to spłonął cały Nowotaniec i odtąd datuje się upadek miasteczka. Źródła ikonograficzne potwierdzają istnienie zamku w wieku XVIII. W zabytkowym kościele znajduje się obraz pochodzący z I połowy XVIII

wieku przedstawiający św. Mikołaja, a drugoplanowo zabudowania zamkowe.

„Zamczysko” położone jest w obrębie parcel stanowiących własność Jana Lenia z Nowotańca i Mieczysława Mindura z Sanoka. Jest to miejsce z natury obronne. Od strony wschodniej otaczały je nie istniejące już dziś stawy (widoczne ślady grobli), a dalej rzeczka zwana „Mętną” i podmokłe łąki, od strony zachodniej w odległości kilkuset metrów płynie rzeczka Pielnica. Widoczność jest doskonała we wszystkich kierunkach.

Przeprowadzone badania powierzchniowe dostarczyły dużej ilości fragmentów naczyń, kafli, cegły palcówki oraz kamieni.

W dniach od 27. X.—11. XI. 1969 r. przeprowadzono wstępne badania wykopaliskowe finansowane przez Muzeum Historyczne w Sanoku. Przy pracach ziemnych dużą pomoc wykażała młodzież szkolna, pracownicy PGRN w Nowotańcu i mieszkańcy wsi.

Wykop I o wymiarach $12 \times 3,5$ m założono na kulminacji wzniesienia, na linii N—S. Po zebraniu warstwy ornej o miąższości 20 cm ukazała się warstwa gruzu (pokruszone kamienie, cegła, ziemia zmieszana ze zwietrzałą zaprawą wapienną, bardzo nieliczne i drobne ułamki ceramiki nowożytnej). W warstwie tej natrafiono na koronę muru szerokości 1,6 m, wykonanego